

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติเคาะประเด็น การบริหารจัดการ วิกฤติสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีโรคระบาดใหญ่

ผ่านไปด้วยดีกับการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติของปี 2563 ซึ่งจัดขึ้นเป็นปีที่ 13 ผลกระทบจากการระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) ทำให้มีการปรับรูปแบบไปเป็นแบบลูกผสมหรือ hybrid โดยมีการจัดประชุมแบบปกติในกรุงเทพมหานคร และการเข้าร่วมประชุมออนไลน์ของสมาชิกสมัชชาจังหวัดทุกจังหวัด แทนที่จะเป็นแบบห้องประชุมเดี่ยวที่มีผู้เข้าประชุมเรือนพันแออัดกันอย่างที่เคยจัดมา

สำหรับในปีนี้มี การพิจารณาติเพียง 2 เรื่อง คือ (1) ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤติ และ (2) การบริหารจัดการวิกฤติสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีโรคระบาดใหญ่ เป็นที่น่าสนใจว่า ทั้ง 2 เรื่องมุ่งเน้นไปที่คำว่า “วิกฤติ” ซึ่งก็แสดงว่า โรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ และสังคมจนเกิดความตื่นตัวและตื่นกลัว จึงมีการเสนอนโยบายเพื่อเตรียมความพร้อมต่อภาวะวิกฤติใดๆ ที่จะ

มีมาในอนาคต

สำหรับเรื่องการบริหารจัดการวิกฤติสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีโรคระบาดใหญ่นั้น เข้าใจว่า คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติและผู้เกี่ยวข้องคงไม่ได้มุ่งเป้าไปที่โรคโควิด-19 เพราะในช่วงที่พิจารณานำเสนอมติเรื่องนี้ สถานการณ์โรคอยู่ในภาวะสงบ ทุกคนมองว่า ควบคุมได้ การระบาดที่สมุทรสาครในกลางเดือนธันวาคม เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทีหลัง คณะกรรมการมองเรื่องนี้ว่า เมื่อใดก็ตามที่เกิดโรคอุบัติใหม่ที่ร้ายแรง นับตั้งแต่เมื่อมีการระบาดของโรคเอดส์ โรคซาร์ โรคเมอร์ส และอีโบล่า มาจนถึงโรคโควิด-19 ก็จะทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

อย่างรุนแรงควบคู่กันไป ยิ่งในรายของโรคโควิด-19 ความรุนแรงทะลุถึงขีดสุด กระทบไปหมดทุกภาคส่วน ก็เลยเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมหากจะมีการระบาดระลอกใหม่ของโรคนี้อีก หรือมีโรคติดต่อชนิดใหม่ๆ เกิดขึ้นในอนาคต

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติอธิบายว่า ไม่ใช่โรคอุบัติใหม่ทุกโรคจะเข้าข่ายความสนใจของมตินี้ แต่จะพุ่งเป้าไปที่โรคระบาดข้ามทวีปที่เรียกว่า “โรคระบาดใหญ่” หรือเป็น “pandemics” เท่านั้น โดยมองว่า โรคระบาดใหญ่ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งนับเป็นปัญหาสาธารณสุขและสาธารณสุขระดับโลก ก่อให้เกิดผลกระทบในหลายมิติที่มีความซับซ้อนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน การมีนโยบายสาธารณะในการบริหารจัดการวิกฤติสุขภาพแบบมีส่วนร่วมจะเป็นพลังให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการออกมติที่เกี่ยวนี้ ลงรายละเอียดไว้มาก ผู้สนใจสามารถศึกษาได้จากเว็บไซต์ของสมัชชาสุขภาพ โดยสรุปมติมีเพียง 7 ข้อ ที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการด้านการบริหารจัดการ เตรียมความพร้อมศักยภาพและทรัพยากรของระบบบริการสุขภาพ ผสานความร่วมมือกับต่างประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งจากทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการวิกฤติสุขภาพโดยใช้บทเรียนจากการระบาดโรคโควิด-19

2. ให้มีการบริหารจัดการด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และระบบข้อมูล เพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์
  3. จัดให้มีกำลังคน และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้เพียงพอทางสาธารณสุข เพื่อการเฝ้าระวังสอบสวนโรค การชันสูตรโรค ป้องกัน รักษาและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค และติดตามสถานการณ์และแนวโน้มการระบาดของโรค
  4. มีการกำหนดมาตรการลดผลกระทบด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นทั้งในระหว่าง และหลังการเกิดวิกฤตสุขภาพ
  5. มีการสร้างกลไก นโยบายสนับสนุนส่งเสริมการจัดการความรู้ การวิจัย และพัฒนานวัตกรรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ทันท่วงทีทันเหตุการณ์ และนวัตกรรมในการป้องกันการป่วย การเสียชีวิตจากโรคระบาด
  6. ให้ภาคีเครือข่ายสุขภาพ องค์กรภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมศักยภาพและรณรงค์ให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเอง และปฏิบัติตามคำแนะนำในการป้องกัน ควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด
  7. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ถัดไป
- ตัวมติ ซึ่งมีความยาว 5 หน้า ได้ระบุถึงหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการวิกฤตสุขภาพหลายสิบหน่วยงาน นับเป็นมติที่มีฝ่ายต้องขับเคลื่อนสูงสุดเป็นประวัติการณ์ ควรที่ผู้สนใจจะได้ศึกษารายละเอียดเพื่อรับทราบถึงกลไกและเครือข่ายในประเทศที่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการต่อภาวะวิกฤตการณ์มีโรคระบาดใหญ่เกิดขึ้น และรับรู้บทบาทของตนในการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานตามมติดังกล่าว

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร
บรรณาธิการ